

Βρυξέλλες, 19.12.2018
COM(2018) 816 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία 2014-2020
Συνοπτική έκθεση του 2018 σχετικά με τις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης των
προγραμμάτων
που καλύπτουν την περίοδο υλοποίησης 2014-2017**

Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία 2014-2020
Συνοπτική έκθεση του 2018 σχετικά με τις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης των
προγραμμάτων
που καλύπτουν την περίοδο υλοποίησης 2014-2017

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στόχος των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») είναι η προώθηση της βιώσιμης κοινωνικοοικονομικής σύγκλισης, της συνεκτικότητας και της εδαφικής συνοχής. Τα ΕΔΕΤ αποτελούν τη μεγαλύτερη πηγή στήριξης από την ΕΕ σε βασικούς τομείς που απαιτούν επενδύσεις και εντάσσονται στις πολιτικές προτεραιότητες της Επιτροπής Juncker. Οι επενδύσεις αυτές, οι οποίες στηρίζουν τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και την ανάπτυξη, τις επενδύσεις στην ψηφιακή ενιαία αγορά και στην Ενεργειακή Ένωση, την ενίσχυση της ενιαίας αγοράς και της οικονομικής διακυβέρνησης, ανταποκρίνονται στις ανάγκες της πραγματικής οικονομίας και στηρίζουν τις διαρθρωτικές αλλαγές και μεταρρυθμίσεις που προσδιορίστηκαν στο πλαίσιο της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

Η παρούσα έκθεση παρέχει την τρίτη ετήσια επισκόπηση της υλοποίησης άνω των 530 προγραμμάτων επιμερισμένης διαχείρισης (σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο) και βασίζεται στις ετήσιες εκθέσεις των προγραμμάτων που λήφθηκαν στα μέσα του 2018¹. Συγκεκριμένα, συνοψίζει τα διαθέσιμα στοιχεία για τις επιδόσεις που καλύπτουν την περίοδο υλοποίησης 2014 έως 2017².

Μετά την ενδιάμεση επανεξέταση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2014-2020 και την τεχνική προσαρμογή του ΑΕΠ το 2017, το μερίδιο της ΕΕ στον προϋπολογισμό των ΕΔΕΤ αυξήθηκε κατά 6 δισ. EUR και ανήλθε συνολικά σε 460 δισ. EUR. Με αντίστοιχες αυξήσεις στις εθνικές συγχρηματοδοτήσεις, οι συνολικές προγραμματισμένες επενδύσεις αυξήθηκαν κατά 9 δισ. EUR και ανήλθαν συνολικά σε 647 δισ. EUR.

Έως το τέλος του 2017, επελέγησαν σε ολόκληρη την Ευρώπη περισσότερα από 1,7 εκατ. έργα, που αντιστοιχούν σε συνολικό ύψος επένδυσης 338 δισ. EUR ή ποσοστό 53 % του συνολικού προγραμματισμένου ποσού. Η αξία των έργων που επελέγησαν αντιστοιχούσε μόνο για το 2017 σε 158 δισ. EUR, αντιπροσωπεύοντας τη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση έως σήμερα. Αυτό καταδεικνύει σαφώς ότι τα κράτη μέλη μετατρέπουν τα επενδυτικά σχέδια σε συγκεκριμένα έργα για την επίτευξη βιώσιμων κοινωνικών και οικονομικών οφελών.

Οι επενδύσεις προχωρούν ικανοποιητικά σε πολλούς θεματικούς τομείς που στοχοθετούνται ως προτεραιότητες της ΕΕ. Για παράδειγμα, 55 % των συνολικών προγραμματισμένων επενδύσεων σε ΜΜΕ διατέθηκε σε έργα. Παρότι η επιλογή των επενδύσεων όσον αφορά ορισμένα θέματα εξακολουθεί να υπολείπεται του συνολικού μέσου όρου, οι διαφορές στα ποσοστά επιλογής έχουν μειωθεί. Για παράδειγμα, τα ποσοστά επιλογής σε δράσεις για το κλίμα και επενδύσεις στην ψηφιακή οικονομία παρουσίασαν βελτίωση έως το τέλος του 2017. Πιο πρόσφατες εκθέσεις σχετικά με τα προγράμματα για την πολιτική συνοχής καταδεικνύουν συνεχή έντονη πρόοδο στην επιλογή των έργων έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2018, με 67 % των πόρων να έχει διατεθεί σε έργα. Πρόκειται για αύξηση 66 δισ. EUR σε διάστημα

¹ Όπως απαιτείται βάσει του άρθρου 53 του κανονισμού «περί κοινών διατάξεων» (ΕΕ) αριθ. 1303/2013.

² Η παρούσα έκθεση συμπληρώνει την έκθεση σχετικά με την εκτέλεση του προϋπολογισμού των ΕΔΕΤ http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/2018/AnalysisBudgImplem_ESIF_2017_EN.pdf

9 μηνών, η οποία ανεβάζει τις συνολικές προκριθείσες επενδύσεις σε περισσότερα από 400 δισ. EUR.

Όσον αφορά τα επιλεγμένα έργα, έως το τέλος του 2017 οι αναφερόμενες συνολικές δαπάνες επιταχύνθηκαν και υπερδιπλασιάστηκαν σε διάστημα 12 μηνών και ανήλθαν σε περίπου 96 δισ. EUR. Έως το τέλος του 2017 καταβλήθηκε στα κράτη μέλη το 16 % του συνόλου των διαθέσιμων πόρων από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. (Το ποσοστό αυτό ανήλθε σε 23 % έως τα τέλη Οκτωβρίου 2018). Επιπλέον, η υλοποίηση των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης εξελίσσεται κανονικά. Έως το φθινόπωρο του 2018 οι δικαιούχοι τους οποίους στήριξε το ΕΓΤΑΑ έλαβαν περισσότερα από 33,8 δισ. EUR, ποσό που αντιστοιχεί σε περίπου 33 % του συνολικού διαθέσιμου χρηματοδοτικού κονδυλίου για την περίοδο προγραμματισμού.

Σύμφωνα με τα συνολικά στοιχεία επιδόσεων που αναφέρθηκαν για το 2017,

- 1 εκατ. στοχευμένες επιχειρήσεις έλαβαν στήριξη για τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανάπτυξής τους ή τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης·
- 15,3 εκατ. άτομα έλαβαν στήριξη στο πλαίσιο της αναζήτησης εργασίας, της κατάρτισης ή της εκπαίδευσής τους ή επωφελήθηκαν από μέτρα κοινωνικής ένταξης·
- 15 % της συνολικής γεωργικής έκτασης καλύπτεται από δράσεις που σχετίζονται με το κλίμα και το περιβάλλον για τη βελτίωση της βιοποικιλότητας και της διαχείρισης του εδάφους και των υδάτων.

Στο τμήμα 2 ακολούθως παρέχεται επισκόπηση της προόδου υλοποίησης έως το τέλος του 2017. Στο τμήμα 3 παρουσιάζεται λεπτομερέστερα η πρόοδος ανά βασικό θεματικό τομέα. Στο τμήμα 4 παρουσιάζεται σύνθεση των αξιολογήσεων που έχουν διενεργήσει έως τώρα τα κράτη μέλη.

2. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Προκειμένου να συμβαδίζει με την παρούσα έκθεση, η **πλατφόρμα ανοικτών δεδομένων για τα ΕΔΕΤ³** έχει επικαιροποιηθεί, ώστε να παρουσιάζει το ύψος της χρηματοδότησης των έργων που επιλέγονται, τις προβλέψεις και τα επιτεύγματα για τους κοινούς δείκτες, όπως αναφέρθηκαν από τα προγράμματα στο πλαίσιο των ετήσιων εκθέσεων τους για το 2018. Τα δεδομένα είναι διαθέσιμα ανά κράτος μέλος, πρόγραμμα, θέμα και ΕΔΕΤ. Η πλατφόρμα παρουσιάζει τις πιο πρόσφατες τιμές που αναφέρθηκαν, οι οποίες μπορεί να διαφοροποιούνται από τα διαθέσιμα δεδομένα κατά την ολοκλήρωση του παρόντος κειμένου.

2.1. Επισκόπηση της χρηματοοικονομικής προόδου

Κατά τη διάρκεια του 2017 οι **συνολικές προγραμματισμένες επενδύσεις** στο πλαίσιο των ΕΔΕΤ υπέστησαν αρκετές αλλαγές, οι οποίες οδήγησαν σε καθαρή αύξηση. Η ενδιάμεση επανεξέταση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2014-2020 οδήγησε σε αύξηση των κονδυλίων για την πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων («ΠΑΝ») (βλ. πλαίσιο 2). Η τεχνική προσαρμογή που βασίστηκε στον επανυπολογισμό των χρηματοδοτικών κονδυλίων στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής οδήγησε σε καθαρή αύξηση των προϋπολογισμών του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ. Στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ υπήρξαν περαιτέρω μεταφορές σε εθνικό επίπεδο από τον πυλώνα 1 της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής («ΚΓΠ») στα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης.

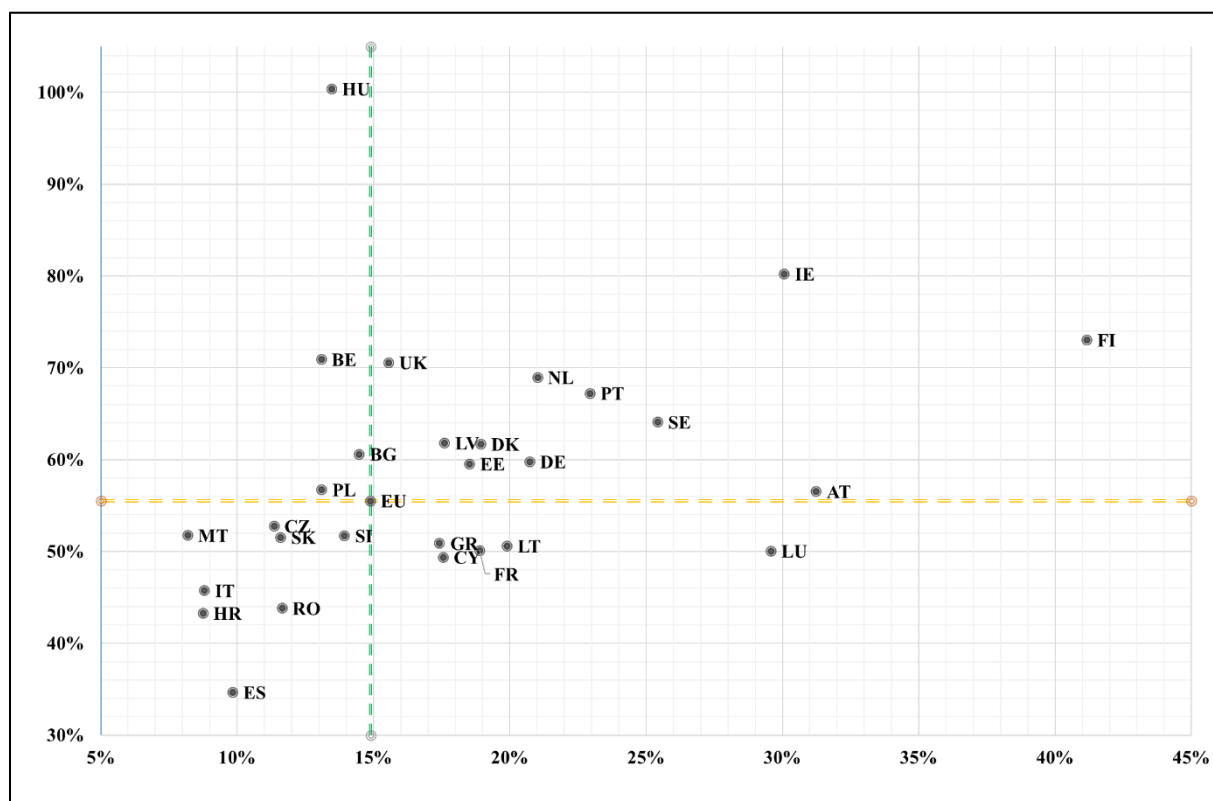
³ Ανοικτή πλατφόρμα δεδομένων για τα ΕΔΕΤ: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/>

Στις ετήσιες εκθέσεις τους για το 2018, τα κράτη μέλη ανέφεραν αύξηση των **χρηματοδοτικών κονδυλίων για επιλεγμένα έργα**. Το συνολικό ύψος των επιλεγμένων προς στήριξη έργων ανήλθε σε **338 δις. EUR, αντιστοιχώντας στο 53 % του συνολικού προγραμματισμένου ύψους επενδύσεων για την περίοδο 2014-2020**. Η συνεισφορά της ΕΕ στα επιλεγμένα έργα εκτιμάται σε περίπου 240 δις. EUR. Το συνολικό ποσοστό επιλογής έργων είναι ανάλογο με αυτό της ίδιας περιόδου της προηγούμενης περιόδου προγραμματισμού.

Στα παραρτήματα 1.1 και 1.2 παρουσιάζεται η ανάλυση ανά ταμείο του όγκου των έργων που επελέγησαν στο τέλος του 2017 και το φθινόπωρο του 2018 αντίστοιχα. Στα παραρτήματα 2.1 και 2.2. παρουσιάζονται τα ίδια χρηματοοικονομικά στοιχεία ανά κράτος μέλος. (Σε διάστημα 9 μηνών από το τέλος του 2017, το συνολικό ύψος χρηματοδότησης των επιλεγμένων έργων στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής αυξήθηκε κατά 66 δις. EUR έως το φθινόπωρο του 2018 και προσεγγίζει πλέον το 67 % των προγραμματισμένων επενδύσεων).

Είναι προφανές από τη σύγκριση των δύο αυτών πινάκων με προηγούμενα έτη ότι η υλοποίηση παρουσιάζει δυναμικές τάσεις. Κατά το φθινόπωρο του 2018 τα ποσοστά επιλογής έργων ήταν γενικά περισσότερο ομοιογενή μεταξύ όλων των θεματικών στόχων. Εντούτοις, προηγούμενες καθυστερήσεις στα ποσοστά επιλογής όσον αφορά ορισμένα θέματα και ορισμένα κράτη μέλη εξακολουθούν να αποτυπώνονται στις χαμηλότερες του μέσου όρου δαπάνες. Το γράφημα ακολούθως παρουσιάζει τον υψηλό βαθμό διαφοροποίησης στα ποσοστά επιλογής και δαπάνης μεταξύ των κρατών μελών κατά τα τέλη του 2017 σε σχέση με τον μέσο όρο για τα ΕΔΕΤ.

Γράφημα: ΕΔΕΤ: διάγραμμα διασποράς όσον αφορά την επιλογή των κρατών μελών και τα ποσοστά δαπανών το 2017

Πηγή: Ανοικτά δεδομένα ΕΔΕΤ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Παρατηρήσεις: Κάθετος άξονας = ποσοστό % επιλογής. Οριζόντιος άξονας = ποσοστό % δαπανών

Το γράφημα αυτό καταδεικνύει ότι το υψηλό ποσοστό επιλογής δεν μεταφράζεται αυτόματα σε άμεσες δαπάνες. Οι δαπάνες θα πραγματοποιηθούν με πιο αργό ρυθμό όσον αφορά έργα που ακόμη δεν έχουν προγραμματιστεί ή για τα οποία δεν έχουν συναφθεί δημόσιες συμβάσεις, όσον αφορά την πλειονότητα των έργων που έχουν πολυετή χαρακτήρα ή τα έργα που κατά τα άλλα δεν είναι ώριμα.

Όσον αφορά τις **πληρωμές από τον προϋπολογισμό της ΕΕ** προς τα κράτη μέλη, καταβλήθηκαν συνολικά 75 δισ. EUR έως τα τέλη του 2017 (16 % του συνολικού προγραμματισμένου ποσού, συμπεριλαμβανομένων των προχρηματοδοτήσεων και των ενδιάμεσων πληρωμών των δηλωθεισών δαπανών). Οι κανονιστικές διατάξεις της περιόδου 2014-2020 (π.χ. κανόνας N+3, επίπεδο προχρηματοδοτήσεων) παρείχαν περιορισμένα κίνητρα στα κράτη μέλη ώστε να ενθαρρύνουν την ταχεία έναρξη της υλοποίησης. Παρά το συνολικό χαμηλό ποσοστό εκτέλεσης, η άσκηση αποδέσμευσης από τον κανόνα N+3 το 2017 αφορούσε μόνο μικρό αριθμό προγραμμάτων που εγκρίθηκαν το 2014. Συνολικά, μόλις 30 εκατ. EUR αποδεσμεύτηκαν στο πλαίσιο των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής. Ωστόσο, ο κανόνας αποδέσμευσης θα πρέπει να προάγει τη δημοσιονομική πειθαρχία το 2018. Μεγάλος αριθμός προγραμμάτων των ΕΔΕΤ που εγκρίθηκαν το 2015 θα πρέπει να επισπεύσουν σε μεγάλο βαθμό τις δηλώσεις δαπανών.

2.2. Πρόοδος στην επίτευξη των στόχων των προγραμμάτων

Οι ετήσιες εκθέσεις του 2018 παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο προς την επίτευξη των σκοπών και των στόχων των προγραμμάτων. Έως το τέλος του 2017 τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες επέλεξαν περίπου 1,7 εκατ. έργα, που κυμαίνονταν από μεγάλες επενδύσεις σε υποδομές έως την παροχή στήριξης σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

Ταμείο	Συνολικός αριθμός επιλεγμένων έργων έως το τέλος του 2017
ΕΤΠΑ	160 000
ΕΓΤΑΑ ⁴	1 000 000
ΕΚΤ/ΠΑΝ	505 000
Ταμείο Συνοχής	8 600
ΕΤΘΑ	18 500
Σύνολο	1 692 100

Τα στοιχεία σχετικά με τις κύριες επιδόσεις των εν λόγω έργων όσον αφορά τους κοινούς δείκτες στα τέλη του 2017 έχουν ως εξής:

- 1 εκατ. επιχειρήσεις θα επωφεληθούν από τα επιλεγμένα έργα (50 % του στόχου), ενώ έχει ήδη ολοκληρωθεί η παροχή στήριξης σε 450 000 επιχειρήσεις⁵.
- 15 εκατ. συμμετέχοντες έχουν επωφεληθεί από έργα τα οποία στηρίζονται από το ΕΚΤ και την ΠΑΝ.
- 1 εκατ. έργα έχουν λάβει έως τώρα στήριξη για την παροχή βοήθειας στον γεωργικό τομέα και τις αγροτικές επιχειρήσεις, ώστε να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητά τους και να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν θέσεις εργασίας στις αγροτικές περιοχές.
- 26 εκατ. εκτάρια γεωργικής γης ή 15 % της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης (ΧΓΕ) έχουν επιλεγεί για στήριξη με σκοπό τη διαχείριση της γης και τη βελτίωση της προστασίας της βιοποικιλότητας.
- το 56 % του συνολικού αγροτικού πληθυσμού (163 εκατομμύρια κάτοικοι) καλύπτεται από 2 700 και πλέον επιλεγμένες ομάδες τοπικής δράσης (ΟΤΔ) του προγράμματος LEADER στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ.
- από τις 368 ομάδες τοπικής δράσης στον τομέα της αλιείας (ΟΤΔΑ) που επελέγησαν, το 70 % έχουν αρχίσει να λειτουργούν.

Η επικέντρωση των προγραμμάτων της περιόδου 2014-2020 στη λογική παρέμβασης και στην ευρύτερη χρήση ειδικών κοινών δεικτών για κάθε ταμείο οδηγεί σε πιο αξιόπιστη και συνεκτική υποβολή εκθέσεων επιδόσεων. Οι εκθέσεις για τα προγράμματα του 2018 συνιστούν, στις περισσότερες περιπτώσεις, πολύ πιο πλούσια πηγή πληροφοριών για τις επιδόσεις όσον αφορά τους κοινούς δείκτες σε σύγκριση με προηγούμενα έτη. Γενικά, οι

⁴ Ο αριθμός αυτός αναφέρεται αποκλειστικά σε έργα επενδυτικού χαρακτήρα. Ο αριθμός των έργων μη επενδυτικού χαρακτήρα που στηρίζονται από το ΕΓΤΑΑ ανέρχεται σε 2 664 000.

⁵ Όλα τα ΕΔΕΤ επικεντρώνονται στην παροχή στήριξης σε επιχειρήσεις. Τα επιλεγμένα έργα θα παράσχουν στήριξη (ή έχουν παράσχει στήριξη) σε 598 000 επιχειρήσεις στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ, σε 162 400 πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις στο πλαίσιο του ΕΚΤ και σε 248 600 αγροτικές επιχειρήσεις στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ (106 600 νέοι γεωργοί και επενδύσεις σε ενσώματα περιουσιακά στοιχεία σε 142 000 γεωργικές εκμεταλλεύσεις).

αναφερόμενες τιμές παρουσιάζουν ευλογοφανή σχέση μεταξύ των στόχων των δεικτών και των τιμών επιλεγμένων έργων. Όταν εντοπίζονται ασυνέπειες σε επίπεδο εκθέσεων, γίνεται έρευνα στα προγράμματα. Η διαδικασία ελέγχου της ποιότητας των ετήσιων εκθέσεων οδηγεί σε διόρθωση ορισμένων σφαλμάτων στην υποβολή εκθέσεων. Η Επιτροπή αναμένει ότι οι εναπομείνουσες ανεπάρκειες μπορούν να εξαλειφθούν μέσω της βελτίωσης της υποβολής εκθέσεων από τα προγράμματα και/ή της αύξησης των στόχων.

Η απόκτηση αξιοπιστίας όσον αφορά τα στοιχεία επιδόσεων που αναφέρονται στην Επιτροπή είναι κομβικής σημασίας για την κατανομή του αποθεματικού επιδόσεων το 2019. Το 2017 η Επιτροπή και οι εθνικές ελεγκτικές αρχές είχαν ήδη αρχίσει να εξετάζουν τα συστήματα που εφαρμόζονται και τα δεδομένα που είχαν αναφερθεί έως τότε. Οι στοχευμένοι έλεγχοι των συστημάτων επικεντρώθηκαν στη διαχείριση και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τα δεδομένα επιδόσεων από τις αρχές των προγραμμάτων. Η μεγάλη πλειονότητα των ελέγχων που διεξήγαγε έως τώρα η Επιτροπή κατέληξε σε θετική συνολική αξιολόγηση της αξιοπιστίας των συστημάτων που εξετάστηκαν, με εξαίρεση μικρό αριθμό προγραμμάτων στα οποία εντοπίστηκαν σοβαρές συστημικές ανεπάρκειες ή σοβαρές ανακρίβειες σε δεδομένα. Τα αποτελέσματα των ελέγχων της Επιτροπής θα συμπληρωθούν από το έργο των εθνικών ελεγκτικών αρχών, για το οποίο θα υποβληθούν ετήσιες εκθέσεις ελέγχου τον Φεβρουάριο του 2019.

3. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑ ΒΑΣΙΚΟ ΘΕΜΑ

Η παρούσα έκθεση παρέχει επισκόπηση της προόδου ως προς την υλοποίηση άνω των 530 προγραμμάτων στο πλαίσιο των ΕΔΕΤ, μεταξύ 2014 και 2017, όσον αφορά το ύψος της χρηματοδότησης των επιλεγμένων έργων και την πρόοδο που συντελέστηκε στη σύναψη συμβάσεων και στην επίτευξη κοινών εκροών και αποτελεσμάτων. Πηγή των εν λόγω δεδομένων είναι το περιεχόμενο των ετήσιων εκθέσεων των προγραμμάτων του 2018.

Τα παραρτήματα παρέχουν επισκόπηση του ύψους και του ποσοστού χρηματοδότησης των επιλεγμένων έργων που αναφέρθηκαν ανά θεματικό στόχο και κράτος μέλος στα τέλη του 2017 και το φθινόπωρο του 2018 για τα ΕΔΕΤ. Όσον αφορά τους δείκτες, η παρούσα έκθεση συνοψίζει τα επιτεύγματα βάσει των κοινών δεικτών για κάθε ταμείο και τη συνεισφορά που αναμένεται από τα επιλεγμένα έργα. Παρέχονται επίσης παραδείγματα έργων που λαμβάνουν ήδη στήριξη.

3.1. Ανταγωνιστικότητα της E&K, των ΤΠΕ και των ΜΜΕ

Συνολικά, στον τομέα αυτόν προγραμματίζονται επενδύσεις ύψους 184 δισ. EUR, οι οποίες προέρχεται κυρίως από το ΕΤΠΑ και το ΕΓΤΑΑ. Έως τα τέλη του 2017 επελέγησαν έργα που αντιστοιχούν περίπου στο 51 % του ποσού αυτού (περισσότερα από 97 δισ. EUR⁶), ενώ οι εκτιμώμενες δαπάνες που αναφέρθηκαν ανέρχονται στο 13 % ή σε 24 δισ. EUR.

3.1.1. Έρευνα και καινοτομία⁷

Το ποσό των 34 δισ. EUR που διατέθηκε σε συγκεκριμένα έργα έρευνας και καινοτομίας στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ και του ΕΓΤΑΑ αντιστοιχεί σε ποσοστό 51 % του συνολικού ποσού

⁶ Ένα ποσοστό του όγκου επιλογής που αναφέρεται στους πολυθεματικούς στόχους εμπίπτει στον τομέα αυτόν – βλ. παράρτημα 1.1.

⁷ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/themes>

που έχει προβλεφθεί για την περίοδο 2014-2020. Οι δαπάνες που αναφέρθηκαν ανήλθαν μόλις στο 8 % αυτού του συνολικού ποσού.

Έως το τέλος του 2017, είχε προβλεφθεί ότι θα επωφελούνταν 43 500 επιχειρήσεις από επιλεγμένα καθεστώτα του ΕΤΠΑ για την προώθηση της συνεργασίας με ερευνητικά ιδρύματα (69 % του στόχου), ενώ 7 000 δράσεις συνεργασίας έχουν ήδη ολοκληρωθεί. Από τις επενδύσεις σε βελτιωμένες υποδομές έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης αναμένεται ότι θα επωφεληθούν 71 500 ερευνητές (55 % του στόχου), από τους οποίους 15 000 έχουν ήδη πρόσβαση. Η παρακολούθηση της παροχής στήριξης σε νέα προϊόντα (και υπηρεσίες) καταδεικνύει επίσης σημαντική πρόοδο, καθώς 35 450 νέα για την επιχείρηση προϊόντα ήταν στόχος επιλεγμένων πράξεων (55 % του στόχου), από τα οποία 3 700 έχουν ήδη ολοκληρωθεί.

Η χρηματοδότηση του ΕΓΤΑΑ σε επιλεγμένα έργα ανήλθε σε 8 δισ. EUR στα τέλη του 2017. Στον τομέα της Ε&Κ, η ευρωπαϊκή σύμπραξη καινοτομίας για τη γεωργία (ΕΣΚ-AGRI) έχει καταστεί αποτελεσματικό όχημα στην πορεία προς την καινοτομία, φέρνοντας σε επαφή γεωργούς, ερευνητές, συμβούλους και επιχειρήσεις στο πλαίσιο 3 097 πρακτικών έργων καινοτομίας. Τα εν λόγω έργα διαθέτουν σημαντικές δυνατότητες δημιουργίας καινοτόμων λύσεων που θα καταστήσουν τη γεωργία πιο έξυπνη, αποτελεσματική και βιώσιμη. Τα αποτελέσματα των εν λόγω έργων κοινοποιούνται στην πλατφόρμα ΕΣΚ-AGRI, παρέχοντας πολλές νέες ιδέες και συνιστώντας πηγή έμπνευσης για τη γεωργική κοινότητα. Έως τα τέλη του 2017 είχαν δρομολογηθεί 667 καινοτόμα διαδραστικά έργα (21 % του στόχου).

- Στην Τσεχική Δημοκρατία, στο δεύτερο στάδιο του έργου βιώσιμης ενέργειας SUSEN χρηματοδοτήθηκε, με στήριξη του ΕΤΠΑ, η εγκατάσταση τεχνολογικών οργάνων σε ένα κέντρο έρευνας και ανάπτυξης βιώσιμης ενέργειας. Οι εργασίες στο κέντρο επικεντρώνονται κυρίως στη χρήση ιοντίζουσας ακτινοβολίας και πυρηνικής ενέργειας. Το έργο παρέχει 128 θέσεις απασχόλησης, ενώ περίπου 55 φοιτητές και απόφοιτοι θα συμμετέχουν επίσης στις δραστηριότητές του κάθε έτος.
- Στα ψηφιακά μαθήματα κατάρτισης που οργάνωσε το Ländliches Fortbildungsinstitut (LFI), τμήμα του αυστριακού γεωργικού επιμελητηρίου, συμμετείχαν 10 000 γεωργοί. Χάρη στα επιγραμμικά μαθήματα αποφεύχθηκαν πολυάριθμες ώρες μετακινήσεων για μετάβαση στο εκπαιδευτικό κέντρο και η αντίστοιχη περιβαλλοντική επιβάρυνση. Το ΕΓΤΑΑ συγχρηματοδοτεί το έργο με ποσό 196 000 EUR σε σύνολο κόστους 245 000 EUR του έργου.

3.1.2. Ψηφιακή οικονομία

Περίπου 9,8 εκατ. EUR διατέθηκαν σε έργα για **θέματα ψηφιακής οικονομίας** στα τέλη του 2017 (48 % του συνολικού προγραμματισμένου ποσού). Η επιλογή των έργων παρουσίασε σημαντική βελτίωση το 2017. Οι δαπάνες —σε ποσοστό 5 % του συνολικού προγραμματισμένου ποσού— εξακολουθούν να υπολείπονται του μέσου όρου στην ΕΕ, γεγονός που σχετίζεται με την καθυστερημένη έναρξη της υλοποίησης στο πλαίσιο του συγκεκριμένου θέματος.

Τα έργα που επελέγησαν προς στήριξη από το ΕΤΠΑ προκειμένου να παρέχουν βελτιωμένη ευρυζωνική πρόσβαση έχουν πλέον καταγράψει σημαντική πρόοδο, καθώς 4,3 εκατ. νοικοκυριά αναμένεται να επωφεληθούν (30 % του στόχου), αν και έως τώρα μόλις 227 000 έχουν ήδη πρόσβαση χάρη στα υλοποιηθέντα έργα. Λόγω της καθυστερημένης επιλογής και των μεγάλων περιόδων υλοποίησης, η πιθανότητα επίτευξης του στόχου θα διαφανεί σαφέστερα σε μεταγενέστερο στάδιο. Όσον αφορά τη βελτίωση στην υιοθέτηση των ΤΠ και τη συμμετοχή στο ηλεκτρονικό εμπόριο, 16 000 επιχειρήσεις έχουν ήδη λάβει στήριξη από επιλεγμένα έργα (19 % του στόχου).

Η στήριξη στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ αποσκοπεί στη βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες και υποδομές ΤΠΕ για 18 εκατ. πολίτες αγροτικών περιοχών. Αυτό πραγματοποιείται μέσω 4 400 επενδυτικών έργων. Έως τώρα, έχει διατεθεί για έργα το 36 % των κονδυλίων που προορίζονται για τη βελτίωση υπηρεσιών ΤΠΕ στις αγροτικές περιοχές και 1 255 000 κάτοικοι αγροτικών περιοχών (το 7 % της αντίστοιχης τιμής-στόχου) επωφελούνται ήδη από βελτιωμένες υπηρεσίες.

- Το έργο RO-NET εξασφαλίζει ευρυζωνική παροχή σε άτομα σε 783 από τις 2 268 περιοχές στη Ρουμανία που έχουν χαρακτηριστεί ως «λευκές περιοχές», όπου δεν υπάρχει πρόσβαση στο δίκτυο. Το έργο φέρνει πιο κοντά σε ευρυζωνικές υπηρεσίες περίπου 400 000 άτομα, 8 500 επιχειρήσεις και 2 800 δημόσιους οργανισμούς. Το κόστος της συνολικής επένδυσης του έργου ανέρχεται σε 67 εκατ. EUR, από τα οποία η συνεισφορά του ΕΤΠΑ αντιστοιχεί σε 46 εκατ. EUR.
- Το ΕΓΤΑΑ παρείχε στήριξη σε δίκτυο επαγγελματιών της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και κοινωνικής μέριμνας στην περιφέρεια της Νότιας Καραλίας (Φινλανδία) για τη δημιουργία πληροφοριακού συστήματος για τη διαχείριση κατ' οίκον κινδύνων στις αγροτικές περιοχές. Ο συνδυασμός κοινωνικών και ψηφιακών συνιστωσών συνέβαλε στην επιτυχή έκβαση του έργου. Η στήριξη του ΕΓΤΑΑ ανήλθε σε 122 000 EUR σε σύνολο προϋπολογισμού 290 000 EUR.

3.1.3. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ

Η ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ αποτελεί προτεραιότητα στο πλαίσιο των προγραμμάτων ΕΤΠΑ, ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ. Στήριξη ύψους περίπου 53 δισ. EUR της ΕΕ διατέθηκε για συγκεκριμένα έργα στα τέλη του 2017 (55 % του συνολικού προγραμματισμένου ποσού). Με δαπάνες ύψους άνω των 17 δισ. EUR, που αντιστοιχούν στο 18 % του συνολικού προγραμματισμένου ποσού, η πρόοδος στην υλοποίηση των επενδύσεων υπερβαίνει τον μέσο όρο.

Το ΕΤΠΑ παρείχε στήριξη σε ευρύ φάσμα μέτρων που στοχεύουν σε συγκεκριμένες ανάγκες των ΜΜΕ. Στους βασικούς στόχους περιλαμβάνεται η δημιουργία θέσεων εργασίας, η παροχή στήριξης σε νεοφυείς επιχειρήσεις, η αύξηση της παραγωγικότητας, η στήριξη της διεθνοποίησης και των αυξημένων εμπορικών συναλλαγών και η παροχή πρόσβασης σε χρηματοδότηση. Η χρηματοδότηση που έχει ήδη χορηγηθεί θα παράσχει στήριξη:

- σε 427 000 ΜΜΕ (52 % του στόχου)· ήδη έχει ολοκληρωθεί η παροχή στήριξης σε 127 000 ΜΜΕ·
- σε 280 000 θέσεις εργασίας οι οποίες αναμένεται να δημιουργηθούν άμεσα στις στοχευμένες επιχειρήσεις (67 % του στόχου)· ήδη έχουν δημιουργηθεί 42 000 θέσεις εργασίας·
- στη δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων: τα επιλεγμένα έργα αφορούσαν 74 000 νεοφυείς επιχειρήσεις (46 % του στόχου)· ήδη έχει ολοκληρωθεί η παροχή στήριξης σε 19 400.

Το ΕΓΤΑΑ στηρίζει λύσεις που ευνοούν την επιχειρηματικότητα και την απασχόληση σε γεωργικές και αγροτικές επιχειρήσεις και βελτιώνουν την οικονομική τους βιωσιμότητα και ανθεκτικότητα. Έως το τέλος του 2017,

- περισσότερες από 112 000 γεωργικές εκμεταλλεύσεις έλαβαν επενδυτική στήριξη προκειμένου να βοηθηθούν στην αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό, καθώς και να επιτύχουν αύξησης της παραγωγικότητας (25 % του στόχου) και έχει δεσμευθεί άνω του 49 % του προϋπολογισμού που διατέθηκε ως ενίσχυση και στήριξη έναρξης για επενδύσεις σε μη γεωργικές δραστηριότητες σε αγροτικές περιοχές·

- 51 000 νέοι γεωργοί που εισάγουν νέα δυναμική και διαθέτουν δυνατότητες να αξιοποιήσουν πλήρως τα οφέλη της τεχνολογίας όσον αφορά την αύξηση της παραγωγικότητας και τη βιωσιμότητα έλαβαν στήριξη εγκατάστασης·
- 125 200 γεωργικές εκμεταλλεύσεις έλαβαν στήριξη με τη μορφή εργαλείων διαχείρισης των κινδύνων, με στόχο τη μείωση της αβεβαιότητας για το μέλλον, η οποία μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ανταγωνιστικότητα των γεωργών·
- 57 200 γεωργικές επιχειρήσεις έλαβαν βοήθεια για να συμμετάσχουν σε συστήματα ποιότητας.

Στο πλαίσιο του ΕΤΘΑ, 62 % των έργων που επελέγησαν έως τα τέλη του 2017 επικεντρώνονται στην ανάπτυξη των ΜΜΕ.

- *Η Κροατία παρέχει στις τοπικές ΜΜΕ ζωτικής σημασίας χρηματοδότηση, μέσω χρηματοδοτικών μέσων που στηρίζονται από το ΕΤΠΑ. Η στήριξη της ΕΕ ύψους 280 εκατ. EUR, σε συνδυασμό με την εθνική δημόσια και ιδιωτική συνεισφορά, αναμένεται να ενεργοποιήσει πάνω από 1 δισ. EUR επενδύσεων από επιχειρήσεις. Περισσότερες από 1 200 ΜΜΕ έχουν ήδη λάβει στήριξη ύψους περίπου 150 εκατ. EUR.*
- *Στην Εσθονία, ένας νεαρός γεωργός αξιοποίησε τη χρηματοδότηση του ΕΓΤΑΑ για την ανακαίνιση του βουστασίου του, εγκαθιστώντας νέο σύστημα τροφοδοσίας και περισσότερους χώρους άμελης, καθώς και ένα πιο αποδοτικό σύστημα επεξεργασίας της κοπριάς, προκειμένου να ανταποκριθεί στις ανάγκες της αυξανόμενης παραγωγής. Ως αποτέλεσμα της επένδυσης, τα κέρδη της εκμετάλλευσης ήδη διπλασιάστηκαν και η ευζωία των ζώων, καθώς και οι συνθήκες εργασίας βελτιώθηκαν σημαντικά. Η χρηματοδότηση του ΕΓΤΑΑ ανήλθε σε 184 000 EUR σε σύνολο προϋπολογισμού 600 000 EUR.*
- *Στις Κάτω Χώρες, το ΕΤΘΑ στήριξε την πρώτη μονάδα υδατοκαλλιέργειας καλκανίου στη χώρα, η οποία κατόρθωσε να παράγει γόνους από τα δικά της ψάρια αναπαραγωγής σε ημιεπαγγελματική κλίμακα. Το επόμενο στάδιο είναι η παραγωγή κοπεπόδων, τροχόζωων και φυκών για την παραγωγή ιχθυοτροφής εντός της μονάδας, με στόχο την παροχή της μέγιστης ποιότητας και κερδοφορίας στο πλαίσιο ενός κύκλου παραγωγής που χαρακτηρίζεται από βιωσιμότητα και ιχνηλασιμότητα.*

3.2. Οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, κλιματική αλλαγή, περιβάλλον και δίκτυα μεταφορών και ενέργειας

Τα ΕΔΕΤ επενδύουν περισσότερα από 264 δισ. EUR σε τομείς που άπτονται της βιώσιμης ανάπτυξης. Στο τέλος του 2017, περισσότερα από 142 δισ. EUR είχαν ήδη διατεθεί σε συγκεκριμένα έργα, ποσό που αντιστοιχεί περίπου στο 54 % του συνολικού ποσού των ΕΤΠΑ, ΤΣ, ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ⁸. Περίπου 50 δισ. EUR αναφέρθηκαν ως δαπάνες, ποσό που αντιστοιχεί στο 19 % κατά μέσο όρο, με σημαντικές διαφοροποιήσεις ανά θεματικό στόχο.

⁸ Το ΕΚΤ συνεισφέρει σε στόχους βιώσιμης ανάπτυξης (στις πράσινες δεξιότητες), μέσω κυρίως των δευτερευόντων στόχων στήριξης στο πλαίσιο των θεματικών στόχων 8 και 10.

Πλαίσιο 1: Ενσωμάτωση της δράσης για το κλίμα στα ΕΔΕΤ

Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2014-2020, το 25 % των ΕΔΕΤ προβλέπεται να δαπανηθεί σε έργα με στόχους τις δράσεις για το κλίμα. Πρόκειται για σημαντική συνεισφορά στην επιδίωξη τουλάχιστον 20 % του προϋπολογισμού της ΕΕ να αφιερωθεί στους εν λόγω στόχους. Για τον υπολογισμό της στήριξης των στόχων για την κλιματική αλλαγή εφαρμόζεται ειδική μεθοδολογία για κάθε ταμείο⁹. Οι μεθοδολογίες καθορίζουν ειδικές κατηγορίες στήριξης που συμβάλλουν στη δράση για το κλίμα, προβλέποντας για την κάθε κατηγορία μηδενικό, 40 % ή 100 % συντελεστή στάθμισης. Όλα τα ΕΔΕΤ συμβάλλουν θετικά στη δράση για το κλίμα σε διαφορετικό βαθμό, ενώ σε απόλυτες τιμές το ΕΤΠΑ και το ΕΓΤΑΑ παρέχουν τη μεγαλύτερη συνεισφορά.

Τα ποσά που προβλέπονται και διατίθεται σε έργα για τη δράση για το κλίμα αναφέρονται λεπτομερώς στο παράρτημα 3. Τα ποσά που διατίθενται σε στόχους για τη δράση για το κλίμα αυξήθηκαν σημαντικά το 2017, καθώς επισπεύσθηκε η υλοποίηση του προγράμματος. Στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ και του Ταμείου Συνοχής τα εν λόγω ποσά διπλασιάστηκαν κατά το προηγούμενο έτος, αν και το μερίδιό τους στα συνολικά ποσά που διατίθενται σε έργα εξακολουθεί να υπολείπεται ελαφρώς του προγραμματισμένου ύψους. Το ΕΚΤ υπερβαίνει τα προγραμματισμένα κονδύλια για κλιματικούς στόχους.

3.2.1. Οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα

Όσον αφορά τις προτεραιότητες της οικονομίας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, διατέθηκαν 28 δισ. EUR (45 % των προγραμματισμένων επενδύσεων), ενώ οι δαπάνες ανήλθαν σε 4,6 δισ. EUR (7 %). Παρότι το ποσοστό επιλογής έχει βελτιωθεί και πλέον προσεγγίζει τον μέσο όρο, οι χαμηλές δαπάνες αντικατοπτρίζουν τον αρχικά αργό ρυθμό έγκρισης των έργων και τις προκλήσεις που συνεπάγεται η επέκταση της επενδυτικής δραστηριότητας σε ορισμένους τομείς επένδυσης, όπως η ενεργειακή απόδοση.

Τα αναμενόμενα επιτεύγματα από το επενδυτικό εγχείρημα στον τομέα της ενέργειας και των χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα παρουσιάζουν βελτιωμένες προβλέψεις όσον αφορά τα επιλεγμένα έργα:

- στον τομέα της ανανεώσιμης ενέργειας τα επιλεγμένα έργα για το τέλος του 2017 αποβλέπουν στην εγκατάσταση μονάδων δυναμικότητας 6 300 MW (80 % του στόχου), ενώ η έως τώρα εγκατεστημένη δυναμικότητα ανέρχεται σε 590 MW·
- επιλέγονται έργα για την ανακαίνιση 330 000 νοικοκυριών με στόχο τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης (39 % του στόχου)· έως το τέλος του 2017 είχαν πραγματοποιηθεί 84 000 ανακαινίσεις·
- όσον αφορά τον στόχο της εξοικονόμησης ενέργειας σε δημόσια κτίρια, προβλέπεται η εξοικονόμηση περισσότερων από 3 τεραβαττών ενέργειας χάρη στα επιλεγμένα έργα (59 % του στόχου).

Η στήριξη στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ περιλαμβάνει επενδυτικά μέτρα, μέτρα διαχείρισης της γης, καθώς και μεταφορά γνώσεων και συμβουλών. Έως το τέλος του 2017 είχε ολοκληρωθεί το 75 % των δράσεων που αποσκοπούν στη δέσμευση και διατήρηση του διοξειδίου του άνθρακα στις αγροτικές και δασικές εκτάσεις, ποσοστό που αντιστοιχεί σε επίπεδο επίτευξης του αντίστοιχου στόχου της τάξης του 73 %. 16,6 % των έργων στον τομέα της ανανεώσιμης ενέργειας έχουν εγκριθεί.

- Ο εκσυγχρονισμός του συστήματος μεταφοράς φυσικού αερίου στην περιφέρεια της Κάτω Σιλεσίας στην Πολωνία πραγματοποιήθηκε με την κατασκευή δύο νέων αγωγών φυσικού αερίου συνολικού μήκους 59 km και ενός σταθμού συμπίεσης αερίου. Η περιοχή που καλύπτουν οι επενδύσεις φιλοξενεί πληθυσμό 3 εκατ., ο οποίος επωφελείται από ασφαλή, βιώσιμο, ανταγωνιστικό και προσιτό οικονομικά εφοδιασμό με ενέργεια.

⁹ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 215/2014 της Επιτροπής, της 7ης Μαρτίου 2014 (ΕΕ L 69 της 8.3.2014, σ. 65).

Πάνω από 20 εκατ. EUR επενδύθηκαν στην κατασκευή των αγωγών και του σταθμού συμπίεσης φυσικού αερίου, από τα οποία 9 εκατ. EUR προήλθαν από το ΕΓΠΑ.

- Χάρη στη στήριξη που παρείχε το ΕΓΤΑΑ, μια εκμετάλλευση γαλακτοπαραγωγής στην περιφέρεια της Βαλονίας στο Βέλγιο δημιούργησε μονάδα παραγωγής βιοαερίου δυναμικότητας 33 kW, η οποία παράγει ανανεώσιμη ενέργεια από την κοπριά. Βασικό επίτευγμα είναι η χρήση πράσινης ενέργειας για την ηλεκτροδότηση της εκμετάλλευσης, κυρίως κατά τη διαδικασία άμελξης, η οποία είναι πλήρως αυτοματοποιημένη και ιδιαίτερα ενεργοβόρος. Το συνολικό κόστος της επένδυσης ανήλθε σε 222 000 EUR, από τα οποία 16 000 EUR χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΓΤΑΑ.

3.2.2. Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και πρόληψη κινδύνων

Όσον αφορά την **προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την πρόληψη κινδύνων**, επελέγησαν έργα συνολικού ύψους 24 δισ. EUR (58 % του προγραμματισμένου συνολικού ποσού), ενώ οι δαπάνες ανήλθαν σε 14 δισ. EUR (33 %).

Δύο κοινοί δείκτες του ΕΓΠΑ επιδιώκουν ειδικότερα να αποτυπώσουν την πρόοδο στις επενδύσεις για τη μείωση των κινδύνων που σχετίζονται με το κλίμα μέσω της λήψης μέτρων προσαρμογής. Έως το τέλος του 2017,

- 17,5 εκατ. άτομα επωφελήθηκαν από επιλεγμένα μέτρα αντιπλημμυρικής προστασίας.
- 19 εκατ. άτομα επωφελήθηκαν από επιλεγμένα μέτρα πυροπροστασίας των δασών.

Και οι δύο τιμές υπερβαίνουν τους στόχους που είχαν τεθεί¹⁰. αυτό καταδεικνύει σαφή πρόοδο στην αντιμετώπιση των κινδύνων που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή.

Στις αγροτικές περιοχές, το ΕΓΤΑΑ παρέχει στήριξη για τη διατήρηση και την ενίσχυση της βιοποικιλότητας, τη βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων και του εδάφους, τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και αμμωνίας στη γεωργική παραγωγή. Τουλάχιστον 30 % κάθε προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης προορίζεται για δράσεις επωφελείς για το περιβάλλον και για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτή. Τα πραγματικά ποσά που έχουν διαθέσει τα κράτη μέλη σε έργα αυτού του τομέα υπερβαίνουν κατά πολύ το εν λόγω ελάχιστο όριο, καθώς, κατά μέσο όρο, διατίθεται στην ΕΕ ποσοστό 57,6 % σε μέτρα σχετικά με το περιβάλλον και το κλίμα.

- Το πορτογαλικό ινστιτούτο για τη θάλασσα και την ατμόσφαιρα (IPMA) ανέπτυξε και εγκατέστησε ένα νέο μετεωρολογικό ραντάρ στην Αυτόνομη Περιφέρεια της Μαδέρας. Το ραντάρ θα επιτρέπει τη μετεωρολογική παρακολούθηση, καθώς και την καλυτέρευση και βελτιστοποίηση των μετεωρολογικών μοντέλων, τα οποία θα συνεισφέρουν στη δημιουργία αξιόπιστης πλατφόρμας δεδομένων για τεχνική και επιστημονική χρήση, η οποία είναι απαραίτητη για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Η συνολική επένδυση ανήλθε στα 3,4 εκατ. EUR, από τα οποία η συνεισφορά του Ταμείου Συνοχής ήταν 3,1 εκατ. EUR.
- Στη Σλοβακία η στήριξη του ΕΓΤΑΑ χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή υδατοδεξαμενής, η οποία θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των όλο και συχνότερων ακραίων καιρικών φαινομένων, όπως οι ισχυρές βροχοπτώσεις και οι δασικές πυρκαγιές εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής. Η διαχείριση των μικρών υδάτινων ροών συμβάλλει στη βιοποικιλότητα, στη δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα και στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Η δεξαμενή συνεισφέρει στη βιώσιμη διαχείριση των δασών, καθώς αποτρέπει τη διάβρωση του εδάφους και συγκρατεί το νερό στα δάση. Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου είναι 530 000 EUR, από τα οποία το ΕΓΤΑΑ παρέχει 397 000 EUR.

¹⁰ Αντιμετωπίστηκαν ζητήματα όσον αφορά τη συνεκτική χρήση των εν λόγω δεικτών κατά τον καθορισμό των στόχων και όσον αφορά την αποφυγή της διπλής μέτρησης.

3.2.3. Περιβάλλον και αποδοτική χρήση των πόρων

Όσον αφορά τις προτεραιότητες για το περιβάλλον και την αποδοτική χρήση των πόρων, διατέθηκαν 45 δις. EUR σε έργα (52 % του προγραμματισμένου συνολικού ποσού), ενώ οι δαπάνες ανήλθαν σε περίπου 19 δις. EUR (22 %).

Έπειτα από τις αρχικές καθυστερήσεις στην επιλογή, έχουν πλέον επιλεγεί για παροχή στήριξης μονάδες ανακύκλωσης αποβλήτων δυναμικότητας 1,8 εκατ. τόνων (34 % του στόχου). Ομοίως, ικανοποιητική είναι η πρόοδος στην επιλογή έργων για τη βελτίωση της επεξεργασίας των λυμάτων για πληθυσμό 14,5 εκατ. (85 % του στόχου) και βελτίωση της υδροδότησης για πληθυσμό 7,3 εκατ. (58 % του στόχου).

Το ΕΓΤΑΑ έχει στηρίξει έργα για τη βελτίωση της βιοποικιλότητας σε 26 εκατ. εκτάρια γεωργικής γης (87 % του στόχου). Συνολικά, 40 % της συνολικής γεωργικής γης καλύπτεται από δράσεις που σχετίζονται με το κλίμα και το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων περιοχών που αντιμετωπίζουν φυσικούς περιορισμούς. Επιπλέον, 18 % της γεωργικής γης της ΕΕ προβλέπεται ότι θα υπαχθεί σε απαιτήσεις διαχείρισης για τη βιοποικιλότητα, 15 % της γεωργικής γης θα αποτελέσει αντικείμενο βελτιωμένης διαχείρισης του εδάφους και 15 % βελτιωμένης διαχείρισης των υδάτων. Σημαντική πρόοδος έχει επίσης σημειωθεί όσον αφορά τον στόχο για κάλυψη ποσοστού 3,3 % της γεωργικής γης από συμβάσεις διαχείρισης που αποσκοπούν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και αμμωνίας· σχεδόν 2 % έχει ήδη καλυφθεί. Ομοίως, ικανοποιητική πρόοδος έχει σημειωθεί όσον αφορά τον στόχο των επενδύσεων σε μονάδες ζωικού κεφαλαίου, οι οποίες συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και αμμωνίας, με ποσοστό ολοκλήρωσης 33 %.

Περίπου 24 % του συνόλου των επιλεγμένων έργων για στήριξη μέσω του ΕΤΘΑ στα τέλη του 2017 προωθούν την αποδοτική χρήση των πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος. Τα περισσότερα από τα εν λόγω έργα στοχεύουν στην προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας μέσω της σημαντικής αύξησης του φυσικού ελέγχου των εκφορτώσεων και της μείωσης του όγκου των ανεπιθύμητων αλιευμάτων, συνεισφέροντας κατ' αυτόν τον τρόπο στην εφαρμογή της κοινής αλιευτικής πολιτικής.

- Η Βουλγαρία έχει συστήσει το πρώτο της χρηματοδοτικό μέσο, που στηρίζεται στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, στον τομέα του νερού και των λυμάτων. Μέσω της χρηματοδότησης, 16 περιφερειακοί φορείς ύδρευσης θα μπορέσουν να αναβαθμίσουν τις εγκαταστάσεις υδροδότησης, επεξεργασίας λυμάτων και νερού. Το καθεστώς αυτό αναμένεται να ενεργοποιήσει επενδύσεις ύψους 230 εκατ. EUR για την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών στους πολίτες, από τα οποία 115 εκατ. EUR προέρχονται από το Ταμείο Συνοχής.
- Στη Σουηδία έχουν δημιουργηθεί υγρότοποι στο γεωργικό τοπίο ως μέσο για τη μείωση της απορροής θρεπτικών στοιχείων στις υδάτινες μάζες. Το έργο θα συμβάλλει στην αύξηση της βιοποικιλότητας και, μέσω του ελέγχου της ροής των υδάτων, ο υγρότοπος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αποθήκευση νερού για άρδευση, αν χρειαστεί. Η στήριξη του ΕΓΤΑΑ ανήλθε σε 26 000 EUR σε σύνολο προϋπολογισμού 64 000 EUR.

3.2.4. Στρατηγικά δίκτυα

Όσον αφορά τις επενδύσεις σε **στρατηγικά δίκτυα**, έχουν προβλεφθεί σημαντικές επενδύσεις στο ΔΕΔ-Μ και σε άλλους τομείς των μεταφορών στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ και του Ταμείου Συνοχής. Το σύνολο των έργων που επελέγησαν έως το τέλος του 2017 αντιστοιχούσε σε 44 δις. EUR (62 % του συνολικού προγραμματισμένου ποσού), ενώ οι δαπάνες ανήλθαν σε 12 δις. EUR (17 %).

Μεταξύ των δεικτών για τις μεταφορές, σημαντική πρόοδος καταγράφηκε όσον αφορά επιλεγμένα σιδηροδρομικά και οδικά έργα:

- ανακατασκευή 2 700 km σιδηροδρομικών γραμμών, συμπεριλαμβανομένων σιδηροδρομικών γραμμών του ΔΕΔ-Μ (45 % του στόχου)· τα έργα που έχουν υλοποιηθεί καλύπτουν χαμηλό ποσοστό ύψους 5 % του στόχου έως τώρα.
- ανακατασκευή 7 500 km οδικού δικτύου (75 % του στόχου), από τα οποία 690 km του ΔΕΔ-Μ (90 % του στόχου). Η υλοποίηση της ανακατασκευής του οδικού δικτύου του ΔΕΔ-Μ ανήλθε σε 300 km (30 % του στόχου).

• Στην Ελλάδα ολοκληρώθηκε η κατασκευή 106 χιλιομέτρων ηλεκτροκινούμενης, διπλής σιδηροδρομικής γραμμής υψηλής ταχύτητας στον σιδηροδρομικό άξονα Αθήνας-Θεσσαλονίκης, μεταξύ Τιθορέας και Δομοκού. Ως αποτέλεσμα, οι επιβάτες μπορούν να ταξιδεύουν από την Αθήνα στη Θεσσαλονίκη σε διάστημα 3,5 ωρών, γεγονός που καθιστά τη σιδηροδρομική σύνδεση ανταγωνιστική. Το ΕΤΠΑ, το Ταμείο Συνοχής και ο μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» συνεισέφεραν περίπου 1 δισ. EUR.

3.3. Απασχόληση, κοινωνική ένταξη και εκπαίδευση

Πάνω από 172 δισ. EUR έχουν προβλεφθεί για τον τομέα αυτόν, κυρίως από το ΕΚΤ, ενώ επενδύσεις πραγματοποιούνται επίσης από το ΕΤΠΑ, το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ. Στο τέλος του 2017 επελέγησαν έργα που υπολογίζονται σε 85 δισ. EUR, ποσό που αντιπροσωπεύει το 50 % του προγραμματισμένου συνολικού κονδυλίου. Οι συνολικές δαπάνες ανήλθαν περίπου σε 23 δισ. EUR ή 13 % του συνολικού προγραμματισμένου ποσού.

Συνολικά, τα προγράμματα του ΕΚΤ και της ΠΑΝ έχουν ήδη αποδώσει τα ακόλουθα επιτεύγματα:

- παρασχέθηκε στήριξη σε 15,3 εκατ. συμμετέχοντες, μεταξύ των οποίων σε 7,9 εκατ. ανέργους και σε 4,9 εκατ. ανενεργούς·
- παρασχέθηκε στήριξη σε 2,8 εκατ. μακροχρονίως ανέργους που συμμετείχαν·
- από το σύνολο των συμμετεχόντων, 1,4 εκατ. βρήκαν απασχόληση, 1,9 εκατ. απέκτησαν ένα προσόν και 870 000 συμμετέχοντες παρακολούθησαν πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης χάρη στη στήριξη του ΕΚΤ ή της ΠΑΝ.

Απ' αυτούς τους συμμετέχοντες, οι ανειδίκευτοι αντιστοιχούν στο 46 %· το 16 % ήταν είτε μετανάστες είτε αλλοδαπής ή μειονοτικής προέλευσης (συμπεριλαμβανομένων των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά).

Ο διπλασιασμός του αριθμού των συμμετεχόντων στο πλαίσιο του ΕΚΤ και της ΠΑΝ από το τέλος του 2016 καταδεικνύει σαφώς την επιτάχυνση στην επιτόπια υλοποίηση των έργων.

3.3.1. Απασχόληση

Ποσό που υπολογίζεται σε 30 δισ. EUR είχε διατεθεί σε έργα διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης, κυρίως από το ΕΚΤ και την ΠΑΝ, έως το τέλος του 2017, το οποίο αντιστοιχεί στο 51 % των προγραμματισμένων 60 δισ. EUR. Έως το τέλος του 2017, στο πλαίσιο του στόχου για την απασχόληση:

- 7,4 εκατ. συμμετέχοντες είχαν λάβει στήριξη·
- 722 000 συμμετέχοντες είχαν αποκτήσει κάποιο προσόν·

- 1,1 εκατ. συμμετέχοντες βρήκαν απασχόληση, μεταξύ άλλων, ως αυτοαπασχολούμενοι.

Οι επενδύσεις σ' αυτόν τον τομέα παρουσιάζουν ικανοποιητικές επιδόσεις, με εξαίρεση τις επενδύσεις που σχετίζονται με τον εκσυγχρονισμό των θεσμών της αγοράς εργασίας, όπου το ποσοστό επιλογής έργων εξακολουθούσε να είναι κάτω του 20 % στο τέλος του 2017.

Έως το τέλος του 2017 περισσότερα από 246 εκατ. EUR δαπανήθηκαν στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ για την αντιμετώπιση του ζητήματος της απασχόλησης στη γεωργία και τις αγροτικές περιοχές, για την προαγωγή της κοινωνικής ένταξης και την προώθηση της δια βίου μάθησης και της επαγγελματικής κατάρτισης στους τομείς της γεωργίας και της δασοπονίας.

Περίπου 11 % του συνόλου των επιλεγμένων έργων για στήριξη μέσω του ΕΤΘΑ στα τέλη του 2017 προωθούν τη βιώσιμη και ποιοτική απασχόληση και τη στήριξη της εργασιακής κινητικότητας. Τα περισσότερα απ' αυτά τα έργα αποσκοπούν στην προαγωγή του ανθρώπινου κεφαλαίου, του κοινωνικού διαλόγου και της δικτύωσης.

- Στο Λουξεμβούργο, το χρηματοδοτούμενο από το ΕΚΤ έργο «Fit4Entrepreneurship» απευθύνεται σε 200 άτομα που αναζητούν εργασία και είναι διατεθειμένα να ιδρύσουν δικές τους επιχειρήσεις. Τελεί υπό τη διαχείριση του εμπορικού επιμελητηρίου (*Chambre de Commerce*), της δημόσιας υπηρεσίας απασχόλησης και του βιοτεχνικού επιμελητηρίου (*Chambre des Métiers*) και περιλαμβάνει ανάλυση των επιχειρηματικών προσόντων, πρόγραμμα κατάρτισης, εξατομικευμένη στήριξη σε επιχειρηματίες και παροχή βοήθειας μετά την ίδρυση της επιχείρησης.
- Προκειμένου να διατηρηθεί η παραδοσιακή δραστηριότητα της εκτατικής προβατοτροφίας και αγελαδοτροφίας, η κυβέρνηση της Ανδαλουσίας στην Ισπανία δημιούργησε ένα πιλοτικό πρόγραμμα κατάρτισης στον τομέα της νομαδικής κτηνοτροφίας. Το έργο παρείχε κατάρτιση σε 100 σπουδαστές που προετοιμάζονταν να ασχοληθούν επαγγελματικά με τη νομαδική κτηνοτροφία. Μετά την κατάρτιση, το 60 % των συμμετεχόντων ασχολήθηκαν επαγγελματικά με κτηνοτροφικές δραστηριότητες. Το ΕΓΤΑΑ συνεισέφερε 34 000 EUR σε συνολικό κόστος 38 000 EUR του έργου.

Πλαίσιο 2: Πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων (ΠΑΝ)

Η ΠΑΝ εξακολούθησε να παρέχει σημαντική χρηματοδότηση για τη στήριξη των νέων στα επιλέξιμα κράτη μέλη. Έως το τέλος του 2017 είχαν διατεθεί περίπου 7 δισ. EUR σε 162 000 έργα, ποσό που αντιστοιχεί στο 67 % των προγραμματισμένων 10,3 δισ. EUR. Οι δαπάνες που δηλώθηκαν από τους δικαιούχους άγγιξαν το 31 % (3,2 δισ. EUR) του συνολικού κονδυλίου της ΠΑΝ, στοιχείο που καταδεικνύει την επιτυχή υλοποίηση επιτόπου. Στη διάρκεια αυτής της περιόδου, 2,4 εκατ. νέοι έλαβαν στήριξη από την πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων. 1,5 εκατ. συμμετέχοντες ολοκλήρωσαν την παρέμβαση ΠΑΝ και 776 000 συμμετέχοντες παρακολούθησαν πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης, απέκτησαν ένα προσόν ή βρήκαν θέση εργασίας, μεταξύ άλλων, ως αυτοαπασχολούμενοι.

Το 2017, στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης του ΠΔΠ, οι συννομοθέτες της ΕΕ αποφάσισαν την αύξηση των πόρων της ΠΑΝ για την κάλυψη της υπόλοιπης περιόδου προγραμματισμού (2017-2020). Το ειδικό κονδύλιο της ΠΑΝ αυξήθηκε κατά 1,2 δισ. EUR, κατανεμημένο σε περίοδο 4 ετών, για την ενίσχυση 11 κρατών μελών που εξακολουθούν να πληρούν τις προϋποθέσεις παροχής στήριξης. Κατά συνέπεια, στο τέλος του 2017 τα κράτη μέλη τροποποίησαν τα επιχειρησιακά τους προγράμματα και τις συμφωνίες εταιρικής σχέσης ώστε να αποτυπωθεί η αύξηση και η αντίστοιχη στήριξη από το ΕΚΤ.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας του προϋπολογισμού για το 2018, τον Νοέμβριο του 2018 οι συννομοθέτες αποφάσισαν ότι θα πρέπει να επισπευσθεί περαιτέρω η διάθεση των νέων πόρων της ΠΑΝ, αυξάνοντας τις πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων του 2018 και μειώνοντας αυτές του 2020, με αποτέλεσμα το συνολικό ποσό για το 2018 να ανέλθει από 116 εκατ. EUR σε 350 εκατ. EUR. Τα 11 οικεία κράτη μέλη θα τροποποιήσουν εκ νέου τα έγγραφα προγραμματισμού τους κατά περίπτωση, ώστε να αποτυπώνεται αυτή η επίσπευση.

- Στην Ελλάδα, βρίσκονται σε εξέλιξη τομεακά προγράμματα κατάρτισης για τη βελτίωση των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας ανέργων ηλικίας 18-24 ετών, σε συνεργασία με ενώσεις επιχειρήσεων. Με διαθεσιμότητα έως και 15 000 θέσεων, τα προγράμματα στοχεύουν σε τομείς με υψηλή δυνατότητα ανάπτυξης, όπως οι ΤΠΕ, το εξαγωγικό εμπόριο, το λιανικό εμπόριο και η εφοδιαστική. Αποτελούνται από 120 ώρες θεωρητικής και 260 ώρες πρακτικής κατάρτισης, πέντε εξατομικευμένες συνεδρίες παροχής συμβουλών και χορήγηση πιστοποιητικού απόκτησης επαγγελματικών προσόντων. Οι ενώσεις επιχειρήσεων είναι υπεύθυνες για την επιλογή των παρόχων θεωρητικής κατάρτισης και την εύρεση θέσεων για πρακτική άσκηση σε εταιρείες όσον αφορά το πρακτικό μέρος.

3.3.2. Κοινωνική ένταξη

Έως το τέλος του 2017 περίπου 30 δισ. EUR είχαν διατεθεί σε έργα που στοχεύουν στην κοινωνική ένταξη, ποσό που αντιστοιχεί στο 46 % των προγραμματισμένων 63,7 δισ. EUR, κυρίως μέσω προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ και τη στήριξη του ΕΤΠΑ σε υποδομές υγείας και κοινωνικής πρόνοιας. Στο πλαίσιο του εν λόγω στόχου:

- 3,3 εκατ. συμμετέχοντες έλαβαν στήριξη·
- 220 000 συμμετέχοντες βρήκαν απασχόληση, μεταξύ άλλων, ως αυτοαπασχολούμενοι·
- 152 000 συμμετέχοντες απέκτησαν κάποιο προσόν·
- 164 000 ανενεργά άτομα που συμμετείχαν επιδόθηκαν στην αναζήτηση εργασίας·
- 42,5 εκατ. πολίτες αναμένεται πλέον ότι θα ωφεληθούν από τη στήριξη που διατίθεται από το ΕΤΠΑ για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων υγείας.

Το 2017, οι επενδύσεις για την κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά παρουσίασαν αύξηση. Εντούτοις, οι επενδύσεις στον τομέα της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων εξακολουθούν να υστερούν.

Στις αγροτικές περιοχές το ΕΓΤΑΑ στηρίζει τις στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης που προάγουν την κοινωνική ένταξη, μειώνουν τη φτώχεια και προωθούν την οικονομική ανάπτυξη στο πλαίσιο της προσέγγισης LEADER. Έως σήμερα, το 58 % των κατοίκων αγροτικών περιοχών (το οποίο αντιστοιχεί σε περίπου 111 % του στόχου) συμμετείχε σε πάνω από 3 400 στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης που υλοποιήθηκαν από τις ομάδες τοπικής δράσης (ΟΤΑ), οι οποίες επωφελήθηκαν από το 18 % των διαθέσιμων δημόσιων πόρων.

- Το έργο «σχολείο δεύτερης ευκαιρίας» του ΕΚΤ στην πόλη Gijón της Ισπανίας προσφέρει σε εύλωτους νέους (ανειδίκευτους, άτομα που εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο, που στερούνται κοινωνικής ή οικογενειακής στήριξης, που έχουν προβλήματα υγείας κ.λπ.) πρακτικά και εξατομικευμένα προγράμματα κατάρτισης, τα οποία εστιάζουν στα προσόντα και τις ικανότητες που θα τους βοηθήσουν να επανενταχθούν/παραμείνουν στην εκπαίδευση ή να βρουν απασχόληση. Μεταξύ του 2009 και του 2017 συμμετείχαν 1 400 άτομα.
- Στο Λουξεμβούργο, το έργο «World city» στήριζε την οργάνωση θερινών δραστηριοτήτων για παιδιά ηλικίας από 7 έως 12 ετών που κατοικούν στην περιοχή του Miselerland. Θεματικό πεδίο του έργου ήταν η πολιτισμική πολυμορφία, η προώθηση κοινών συμπεριφορών και αξιών που ευνοούν τη συνύπαρξη. Περίπου 300 παιδιά της περιοχής συμμετείχαν καθημερινά, μεταξύ των οποίων το 10 % κατά μέσο όρο ήταν παιδιά προσφύγων. Το έργο χρηματοδοτήθηκε από το ΕΓΤΑΑ - LEADER με 223 000 EUR.
- Δύο νέα κέντρα υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας στις περιοχές Molenbeek και Cureghem των Βρυξελλών στο Βέλγιο (στήριξη 3,7 εκατ. EUR από το ΕΤΠΑ) παρέχουν ολοκληρωμένες υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας, ψυχικής υγείας και πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης στον τοπικό πληθυσμό. Ειδική εστίαση δίνεται στην προσβασιμότητα των εύλωτων ομάδων, όπως οι μετανάστες. Μια ομάδα αναπτύσσει ένα κινητό πρόγραμμα προσέγγισης με το λεωφορείο «Medibus».

3.3.3. Εκπαίδευση

Έως το τέλος του 2017 περίπου 25 δισ. EUR είχαν διατεθεί σε έργα με στόχο την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση, ποσό που αντιστοιχεί στο 52 % των προγραμματισμένων 49 δισ. EUR, κυρίως μέσω προγραμμάτων του ΕΚΤ και τη στήριξη του ΕΤΠΑ για υποδομές εκπαίδευσης. Οι δαπάνες ανήλθαν σε περίπου 6 δισ. EUR (13 % του προγραμματισμένου ποσού). Στο πλαίσιο του εν λόγω στόχου:

- 4,5 εκατ. συμμετέχοντες έλαβαν στήριξη·
- 1 εκατ. συμμετέχοντες απέκτησαν κάποιο προσόν·
- 583 000 παρακολούθησαν προγράμματα εκπαίδευσης ή κατάρτισης·
- 1,8 εκατ. μαθητές/σπουδαστές (26 % του στόχου) θα μπορέσουν να επωφεληθούν από έργα του ΕΤΠΑ για επενδύσεις σε σχολικές υποδομές·

Οι επενδύσεις στον τομέα αυτόν εξελίσσονται κανονικά, με ποσοστό επιλογής έργων που φτάνει το 52 %. Η υλοποίηση των δραστηριοτήτων στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης παρουσιάζει τη μεγαλύτερη πρόοδο, τόσο όσον αφορά την επιλογή των έργων όσο και τους ρυθμούς εκτέλεσης.

- Στη Λετονία, στόχος ενός χρηματοδοτούμενου από το ΕΚΤ έργου είναι να αυξηθεί ο αριθμός των καταρτισμένων σπουδαστών σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, μέσω της συμμετοχής σε προγράμματα μάθησης στον χώρο εργασίας και απόκτησης εμπειρίας (ή πρακτικής άσκησης) σε επιχειρήσεις. Έως τον Μάιο του 2018 συμμετείχαν 1 400 επιχειρήσεις, 34 ιδρύματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και 2 900 σπουδαστές σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, από τους οποίους 640 ήταν σπουδαστές σε προγράμματα μάθησης στον χώρο εργασίας και 2 275 συμμετείχαν σε πρακτική άσκηση.
- Στο Åland της Φινλανδίας, το χρηματοδοτούμενο από το ΕΚΤ έργο «Welcome! - Välkommen in!» έχει ως στόχο να αυξήσει τις ικανότητες και τις γνώσεις για το ηλεκτρονικό εμπόριο στον τομέα της παροχής υπηρεσιών, ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα εξυπηρέτησης των πελατών και να βοηθηθούν οι επιχειρήσεις στην

αντιμετώπιση των προκλήσεων που προκύπτουν από τον παγκόσμιο ανταγωνισμό στο λιανικό εμπόριο. Συνολικά 472 άτομα από 100 επιχειρήσεις συμμετείχαν στο έργο, στο πλαίσιο του οποίου πραγματοποιήθηκαν 8 000 ώρες κατάρτισης. Το 2017 οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν αύξησαν τις πωλήσεις τους κατά 75 % σε σύγκριση με το 2015.

- Στη Βαυαρία της Γερμανίας ένα κτίριο γραφείων μετατράπηκε σε εκπαιδευτικό κέντρο με στήριξη του ΕΤΠΑ, παρέχοντας 250 πρόσθετες θέσεις για σεμινάρια σε χώρο 1 100 τετραγωνικών μέτρων. Το εκσυγχρονισμένο εκπαιδευτικό κέντρο θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην κατάρτιση των αυριανών ειδικευμένων εργατών.

3.4. Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης

Έως το τέλος του 2017 περίπου 3 δισ. EUR είχαν διατεθεί σε έργα που είχαν ως αντικείμενο τη θεσμική υποδομή και τις μεταρρυθμίσεις, ποσό που αντιστοιχεί στο 48 % των προγραμματισμένων 6,4 δισ. EUR (κυρίως μέσω προγραμμάτων του ΕΚΤ, με στήριξη του ΕΤΠΑ επίσης στην Εσθονία, την Ιταλία, τη Ρουμανία και σε προγράμματα Interreg). Οι επιτόπιες δαπάνες ανήλθαν σε 370 εκατ. EUR (6 % του προγραμματισμένου συνολικού ποσού). Στο πλαίσιο του εν λόγω στόχου:

- 117 000 συμμετέχοντες έλαβαν στήριξη από το ΕΚΤ.
- 734 έργα που στοχεύουν στις δημόσιες διοικήσεις ή τις δημόσιες υπηρεσίες σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο έλαβαν στήριξη από το ΕΚΤ.

Έως και 1/3 των έργων που λαμβάνουν στήριξη εστιάζουν στην ψηφιοποίηση. Άλλα βασικά θέματα στοχεύουν στην παροχή υπηρεσιών, τη γενική κατάρτιση, τις δημόσιες υπηρεσίες και τη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων, καθώς και την οργάνωση και διαχείριση της διακυβέρνησης. Η στήριξη στις δημόσιες διοικήσεις των κρατών μελών αξιοποιείται κυρίως σε εθνικό επίπεδο και μόνο ένα μικρό ποσοστό κατευθύνεται σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο.

Η υλοποίηση του έργου που στοχεύει στην ανάπτυξη υποδομής των ενδιαφερόμενων μερών που παρέχουν εκπαίδευση, δια βίου μάθηση, κατάρτιση και απασχόληση και συμμετέχουν σε κοινωνικές πολιτικές παρουσιάζει υστέρηση (1 % δηλωμένων δαπανών). Οι λόγοι των καθυστερήσεων διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών και αφορούν νομικές μεταβολές που επηρεάζουν την υλοποίηση ή δυσκολίες που σχετίζονται με καινοτόμα και πολύπλοκα χαρακτηριστικά της παρέμβασης.

- Στη Βουλγαρία, ένα πρόγραμμα του ΕΚΤ που εφαρμόστηκε από το Εθνικό Ινστιτούτο Δικαιοσύνης στηρίζει την ποιοτική επαγγελματική κατάρτιση, με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος. Συνολικά 5 600 δικαστικοί και υπάλληλοι δικαστηρίων και ερευνητικών αρχών ολοκλήρωσαν τα προγράμματα κατάρτισης του Εθνικού Ινστιτούτου Δικαιοσύνης το 2017. Στις καινοτομίες των έργων περιλαμβάνεται η ανάπτυξη περιφερειακών προγραμμάτων κατάρτισης και προγραμμάτων ηλεκτρονικής μάθησης, θεματικών προγραμμάτων κατάρτισης, προσαρμοσμένων σε συγκεκριμένες περιφερειακές ανάγκες και η πρόβλεψη για συνεργασία μεταξύ ιδρυμάτων και για «εταιρικές σχέσεις γνώσης».
- Στη Λιθουανία, ένα πρόγραμμα του ΕΚΤ στοχεύει στην αύξηση της αποτελεσματικότητας στις συνάψεις δημόσιων συμβάσεων, μειώνοντας τις πιθανότητες διαφθοράς. Η προγραμματισμένη δράση θα αυξήσει την ευαισθητοποίηση και τις ικανότητες του προσωπικού του γραφείου δημόσιων συμβάσεων και άλλων φορέων αρμόδιων για αναθέσεις και θα δημιουργήσει υποστηρικτικά έγγραφα (κατευθυντήριες γραμμές κ.λπ.) όσον αφορά τη μεθοδολογία της σύνταξης δημόσιων συμβάσεων. Προβλέπεται η κατάρτιση των φορέων που είναι αρμόδιοι για αναθέσεις και η οργάνωση συνεδρίων σε διάφορα ιδρύματα της Λιθουανίας.

3.5. Πρόοδος όσον αφορά την υλοποίηση των χρηματοδοτικών μέσων

Στις ετήσιες εκθέσεις του 2018 συμπεριλήφθηκε αναλυτική αναφορά σχετικά με τα χρηματοδοτικά μέσα έως τα τέλη του 2017 για 24 κράτη μέλη. Η πρόοδος είναι γενικά ικανοποιητική, καθώς δεσμεύτηκαν 13,5 δισ. EUR στο πλαίσιο χρηματοδοτικών συμφωνιών, που αντιστοιχούν στο 65 % των ενδεικτικών κονδυλίων, κυρίως από το ΕΤΠΑ. Από τα ποσά που δεσμεύτηκαν, 1,5 δισ. EUR (11 %) έχουν ήδη εκταμιευθεί στους τελικούς αποδέκτες, με σημαντικές διαφορές μεταξύ κρατών μελών. Λεπτομερέστερη παρουσίαση είναι διαθέσιμη στις περιλήψεις των δεδομένων που δημοσίευσε η Επιτροπή.

3.6. Χωρική και αστική ανάπτυξη

Για την περίοδο 2014-2020 περίπου 32 δισ. EUR διατέθηκαν για την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη και τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη. Η υλοποίηση των εν λόγω στρατηγικών κινήθηκε αρχικά σε αργούς ρυθμούς, αλλά πλέον καλύπτει το χαμένο έδαφος. Στο πλαίσιο των πόρων της πολιτικής συνοχής, διατέθηκαν περίπου 10,7 δισ. EUR σε έργα, που αντιστοιχούν στο 33 % του προγραμματισμένου κονδυλίου. Παρότι η επιλογή των έργων προχωρά πλέον σχετικά ικανοποιητικά, οι δαπάνες εξακολουθούν να παρουσιάζουν υστέρηση, καθώς ανέρχονταν μόλις σε 1 δισ. EUR (3,2 % του προγραμματισμένου συνολικού ποσού) στο τέλος του 2017.

Οι επιλεγμένες ολοκληρωμένες στρατηγικές ανάπτυξης, που ευνοούν κυρίως την κοινωνική ένταξη, καλύπτουν αναφερόμενο πληθυσμό 39 εκατ. πολιτών (87 % του στόχου). Όσον αφορά τις εργασίες, τα επιλεγμένα έργα για την ανακαίνιση κτιρίων και κατοικιών θα επιτύχουν 50 % των προγραμματισμένων στόχων – προβλέπεται ανακαίνιση 1,1 εκατ. τετραγωνικών μέτρων και 10 500 κατοικιών. Περισσότερα από 21 εκατ. τετραγωνικά μέτρα αστικού ανοικτού χώρου (73 % του στόχου) αναμορφώνονται για τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές.

3.7. Interreg

Τα προγράμματα Interreg που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και εμπίπτουν στον στόχο εδαφικής συνεργασίας είχαν παραγάγει όγκο χρηματοδότησης επιλεγμένων έργων ύψους 7,1 δισ. EUR έως το τέλος του 2017 (57 % του συνολικού προγραμματισμένου ποσού), αν και οι επιτόπιες δαπάνες παραμένουν χαμηλές (5 % του συνολικού προγραμματισμένου ποσού).

Στοιχεία για την πρόοδο που έχει συντελεστεί μέχρι στιγμής στο πλαίσιο του Interreg περιλαμβάνονται στους συγκεντρωτικούς δείκτες ανά βασικό τομέα επενδύσεων ανωτέρω και στην ανοιχτή πλατφόρμα δεδομένων¹¹.

4. ΠΡΟΟΔΟΣ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Η νομοθεσία για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020 δίνει έμφαση στην ανάγκη αξιολόγησης της συνεισφοράς στην οικονομική μεγέθυνση, τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης μέσω των προγραμμάτων ΕΔΕΤ. Τα προγράμματα ορίζουν στόχους που είναι συγκεκριμένοι και πλαισιώνουν την αλλαγή που επιδιώκεται με τις

¹¹ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/TC>

επενδύσεις. Οι αξιολογήσεις είναι ουσιώδεις προκειμένου να επιβεβαιωθεί αν πραγματοποιούνται οι αλλαγές αυτές και με ποιο τρόπο έχουν συμβάλλει τα προγράμματα.

Το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την παρούσα έκθεση συνοψίζει το έργο αξιολόγησης που διενεργήθηκε από το 2016. Ο αριθμός των αξιολογήσεων που διαπιστώθηκε ότι είχαν ως αντικείμενο κυρίως τη διαδικασία εφαρμογής και την πρόοδο προς την επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί είναι μικρός. Οι εν λόγω αξιολογήσεις παρουσιάζουν, εν γένει, σαφέστερα σχέδια αξιολόγησης και καταλληλότερη διαθεσιμότητα και χρήση των δεδομένων και σχέση με το παρελθόν.

Όσον αφορά την περίοδο 2014-2020 είναι ακόμη πολύ νωρίς για να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα και ο αντίκτυπος των προγραμμάτων, λόγω του ανεπαρκούς όγκου ολοκληρωμένων έργων. Η έναρξη των αξιολογήσεων των επιπτώσεων, η οποία εκ των πραγμάτων διενεργείται σε μεταγενέστερο στάδιο του κύκλου του προγράμματος, πιθανόν να παρουσιάσει καθυστερήσεις σε περιπτώσεις που η υλοποίηση πραγματοποιήθηκε με πιο αργούς ρυθμούς από τους αναμενόμενους σε ορισμένα κράτη μέλη και θεματικούς στόχους.

Εξάλλου, μεγάλος αριθμός εθνικών αξιολογήσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τα έτη 2017-2018 επικεντρώθηκε στα προγράμματα της περιόδου 2007-2013 και είναι κυρίως αξιολογήσεις επιπτώσεων. Εν γένει, τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων των επιπτώσεων που αφορούσαν αμφότερες τις περιόδους προγραμματισμού μπορούν να θεωρηθούν αξιόπιστα μόνο όσον αφορά μικρό αριθμό αξιολογήσεων, γεγονός που επισημαίνει την ανάγκη βελτίωσης της ποιότητας του παραγόμενου έργου.

Η επικαιροποιημένη ανάλυση των αναθεωρημένων εθνικών σχεδίων αξιολόγησης που έλαβε η Επιτροπή τον Ιούνιο του 2018 καταδεικνύει ότι εξακολουθούν να υφίστανται ανεπάρκειες στους τομείς των αναγκαίων προσόντων, των χρησιμοποιούμενων μεθόδων και των απαιτούμενων δεδομένων.

Σύμφωνα με τα σχέδια αξιολόγησης, αναμένεται σημαντική αύξηση των ολοκληρωμένων αξιολογήσεων κατά τα έτη 2018-2019. Πρόκειται κυρίως για αξιολογήσεις που σχετίζονται με την υλοποίηση και τη διαδικασία. Σχεδόν οι μισές αξιολογήσεις επιπτώσεων προβλέπεται να διενεργηθούν μετά το 2020, όταν αναμένεται να επιτευχθούν τα αποτελέσματα των προγραμμάτων.

Το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την παρούσα έκθεση περιγράφει επίσης τους διαφορετικούς άξονες εργασίας που ακολούθησε η Επιτροπή προκειμένου να στηρίξει το έργο των κρατών μελών (δικτύωση, κατευθυντήριες γραμμές, υπηρεσίες εξυπηρέτησης κ.λπ.) και το έργο αξιολόγησης της Επιτροπής.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα προγράμματα των ΕΔΕΤ αποτελούν σημαντικό επενδυτικό μέσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όλες οι περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης επωφελούνται από την πολιτική αυτή. Τα στοιχεία που είναι πλέον διαθέσιμα όσον αφορά τη δημοσιονομική εκτέλεση, καθώς και τους κοινούς δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων, παρέχουν πιο ολοκληρωμένη επισκόπηση της προόδου υλοποίησης σε σχέση με αυτά της προηγούμενης περιόδου.

Κατά τη διάρκεια του 2017 σημειώθηκε σημαντική επιτάχυνση στη συνολική υλοποίηση των προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από τα ΕΔΕΤ. Το ποσοστό επιλογής έργων σχεδόν διπλασιάστηκε σε σχέση με τα τέλη του 2016 και ξεπέρασε το 52 % της συνολικής χρηματοδότησης. Οι δαπάνες που προκύπτουν από τα έργα άρχισαν επίσης να καλύπτουν το

χαμένο έδαφος, όπως και οι τιμές επίτευξης των δεικτών εκροών και αποτελεσμάτων των προγραμμάτων που συνδέονται με σημαντικά κοινωνικά και οικονομικά οφέλη. Η επιτάχυνση συνεχίστηκε κατά το 2018 και το ποσοστό επιλογής των πόρων της πολιτικής συνοχής άγγιξε το 67 % στις 30 Σεπτεμβρίου 2018.

Η εικόνα υλοποίησης που παρουσίασαν οι ετήσιες εκθέσεις των προγραμμάτων εμφανίζει διαφοροποιήσεις, τόσο μεταξύ περιφερειών και μεταξύ κρατών μελών όσο και μεταξύ διαφορετικών τομέων επενδύσεων. Βασιζόμενη στην εμπειρία του παρελθόντος, η Επιτροπή αναμένει ότι οι ρυθμοί υλοποίησης όσον αφορά τις επενδυτικές δαπάνες και την επίτευξη εκροών και αποτελεσμάτων θα εξακολουθήσουν να επιταχύνονται το 2019. Η προσεχής επανεξέταση των επιδόσεων το 2019 θα παράσχει περαιτέρω κίνητρα για βελτίωση των δαπανών των ΕΔΕΤ όσον αφορά την επίτευξη των στόχων των προγραμμάτων.

Όσο προχωρά η υλοποίηση των ΕΔΕΤ, θα παρέχεται τελικά το υλικό για τη διενέργεια των αξιολογήσεων των επιπτώσεων. Ωστόσο, όσον αφορά σημαντικό αριθμό αξιολογήσεων από τα κράτη μέλη, θα χρειαστεί ακόμη αρκετός χρόνος για την έναρξη, την ολοκλήρωση και τη διάθεση των αποτελεσμάτων τους.

Σε ό,τι αφορά το μέλλον, έχουν τεθεί σημαντικοί οικονομικοί στόχοι για το τέλος του 2018 (κανόνας «N+3»). Ο κίνδυνος ορισμένα προγράμματα να χάσουν τη χρηματοδότηση της ΕΕ είναι υπαρκτός.

Ο κύκλος υποβολής εκθέσεων του επόμενου έτους θα περιλαμβάνει ολοκληρωμένη υποβολή εκθέσεων των προγραμμάτων τον Ιούνιο του 2019 και εθνικών εκθέσεων προόδου στα τέλη Αυγούστου του 2019. Οι εν λόγω εκθέσεις θα παράσχουν πλήρη ποσοτική και ποιοτική επισκόπηση σχετικά με την υλοποίηση των στόχων των επενδύσεων. Θα καλύπτουν ευρύ φάσμα σημαντικών θεμάτων. Συγκεκριμένα, τα κράτη μέλη θα υποβάλουν έκθεση σχετικά με τα χρηματοοικονομικά και τα απτά ορόσημα βάσει των πλαισίων επιδόσεων που θα χρησιμοποιηθούν για τη χορήγηση του αποθεματικού επιδόσεων το 2019. Η Επιτροπή θα πραγματοποιήσει σύνθεση των εκθέσεων αυτών στο πλαίσιο της στρατηγικής έκθεσης που θα εκπονήσει στο τέλος του 2019.